Vänsterpress om Kazakstan – januari 2022

Denna artikelsamling innehåller artiklar om händelseutvecklingen i Kazakstan. De har hämtats från svensk och internationell vänsterpress. De flesta texterna, som belyser utvecklingen utifrån olika vinklingar, är översättningar gjorda speciellt för Marxistarkivet.

MF 30/1 2022

Se även: Vad händer i Kazakstan? av Andreas Sörensen

Innehåll

Internationalen **2**

Upprop: Solidaritet med upproret i Kazakstan *2*

Revolution **3**

Revolutionen i Kazakstan besegrad – för tillfället *3*

Sidecar (*New Left Reviews* blog) **5**

Oroligheterna i Kazakstan *5*

Socialist Worker **8**

Vad ligger bakom revolten i Kazakstan? *8*

Ryssland och Kina skyndar sig att utnyttja krisen i Kazakstan *9*

Internationalen

Upprop: Solidaritet med upproret i Kazakstan

Ur Internationalen 3-2022

Vi återger här ett internationellt solidaritetsupprop med upproret i Kazakstan (som vi tidigare skrivit om i Internationalen). Initiativtagare var RISE (Revolutionary, Internationalist, Socialist and Environmentalist), en irländsk vänsterallians med ett mandat i det irländska parlamentet, Dáil Éireann. Uppropet har undertecknats av bland annat företrädare för Fjärde Internationalen, International Socialist Alternative och Förbundet för Femte Internationalen. Svenska Socialistisk Politik har också beslutat att stödja uppropet.

Vi – socialister, fackligt aktiva, mänskliga rättigheter-aktivister, antikrigsaktivister och organisationer – har följt upproret i Kazakstan sedan den 2 januari med en känsla av yttersta solidaritet för arbetarklassen där. De strejkande oljearbetarna, gruvarbetarna och demonstranterna har mötts av en enorm repression. Polisens och arméns fulla kraft har satts in mot dem, med maningar om att ”skjuta för att döda, utan förvarning”. Hittills har över 160 demonstranter dödats, och över 8 000 har gripits.

Vi avvisar diktaturens propaganda om att upproret skulle vara ”islamiska extremisters” eller USA-imperialismens verk. Det finns inga som helst bevis för det. Det är bara vad en illa omtyckt regim alltid gör – man klandrar ”agitatorer som kommer utifrån”.

Nej, det som tände gnistan och ledde till den protesträrelse vi nu ser var de höjda bränslepriserna. Det var droppen som fick bägaren att rinna över, i ett land där enorma oljerikedomar existerar sida vid sida med fattigdom och utsugning. Protesterna är också resultatet av den press livet under en hårdför diktatur innebär för landets invånare. Regimen har gjort sig av med alla oppositionspartier, fängslat och torterat fackliga ledare och MRaktivister, och gjorde sig skyldig till en massaker på strejkande oljearbetare i Zhanaozen för tio år sedan.

De ledande kapitalistmakterna har gjort sin inställning till situationen tydlig. Putin står helt bakom regimen. Den ryskledda militäralliansen CSTO skickade 3 000 soldater till Kazakstan för att stoppa protesterna. Kinas president, Xi Jinping, har uttalat sitt stöd för den kazakiska regeringen och hävdat att oroligheterna orsakats av ”makter utanför landet”.

USA:s politiska ledning har manat ”både staten och demonstranterna” till lugn, och EU har uppmanat demonstranter att ”undvika en våldsam upptrappning” och manat kazakiska myndigheter att ”respektera grundläggande rättigheter avseende fredliga protestyttringar, och proportionalitet i användandet av våld i försvar av landets legitima säkerhetsintressen”.

Det är ingen överraskning att alla dessa stater prioriterar ”stabilitet” för sina oljeföretag, vilka tjänar på ett fortsatt utnyttjande av landets naturresurser och av kazakiska arbetare.

Gentemot de kapitalistiska regimernas klassolidaritet svarar vi med vår egen internationella solidaritet, och förbinder oss att resa följande krav i parlamenten, i våra fackförbund, och i våra organisationer:

- Solidaritet med upproret mot diktaturen i Kazakstan
- Stoppa all repression mot protesterna
- Frige alla gripna demonstranter och politiska fångar
- Nej till Rysslands och CSTO:s intervention – dra omedelbart tillbaka alla trupper
- Nej till EU:s och USA:s hyckleri – där massornas revolt jämställs med regimens brutala våld

- Ned med diktaturen
- Stöd oljearbetarnas krav på ett förstatligande av oljerikedomarna och de större industrierna under arbetarkontroll
- För byggandet av oberoende fackföreningar och en socialistisk rörelse i Kazakstan

Uppropet på engelska och en lista med undertecknare finns på RISE:s hemsida: www.letusrise.ie

Revolution

Revolutionen i Kazakstan besegrad – för tillfället

Heikki Moisio
Revolution 25/1 2022

Efter två veckors spektakulära protester av revolutionär karaktär, har regimen med hjälp av ryska specialstyrkor återställt ordningen i Kazakstan. Detta var den största massrörelsen i landet sedan Sovjetunionens fall. För tillfället har den slagits ned av en våg av repression där över 200 dödats och 10 000 arresterats. Men kampen är långt ifrån över.

Protesterna bröt ut sedan president Kassym-Jomart Tokajevs regim fördubblat bränslepriserna. Detta var dock bara droppen som fick bägaren att rinna över för Kazakstans arbetarklass, som levt under auktoritärt högerstyre sedan Sovjets fall. President Tokajev ansågs i praktiken vara en marionett åt den förre presidenten Nursultan Nazarbajev,som fortsatt styra bakom kulisserna i egenskap av ordförande för säkerhetsrådet.

Den före detta stalinistbyråkraten Nazarbajev regerade det stora centralasiatiska landet med järnhand åren 1990-2019. Nazarbajevs regim var ökänd för sin brutala repression, särskilt massakern på strejkande arbetare i oljestaden Zhanaozen år 2011 (som förlänade Nazarbajev epitetet ”Slaktaren i Zhanaouzen”). Oljearbetarna hade ockuperat torget i sin stad och rest krav på bättre löner och rättigheter. Sedan många av dem avskedats, och de som svar även börjat resa krav på politisk demokrati, öppnade säkerhetsstyrkorna eld mot demonstranterna, och dussintals människor sköts ihjäl – en massaker som lever kvar i den kazakiska arbetarklassens medvetande.

Efter att priserna på olja och mineraler föll 2014, började den kazakiska ekonomin – som dittills varit relativt stabil och garanterat ett bräckligt lugn – att krympa. BNP-tillväxten sjönk från 4,2 till 1,2 procent det året. Nazarbajev som blivit alltmer impopulär avgick slutligen 2019, men först efter att han utsett sin efterträdare och säkrat sitt fortsatta inflytande. För att bevisa sin lojalitet med den avgående presidenten, lät tillträdande Tokajev döpa om landets huvudstad till Nur-Sultan.

En arbetarledd, revolutionär massrörelse

En viktig aspekt hos rörelsen 2022 var att även den inleddes och dominerades arbetare, och kom att ställa krav som hundraprocentiga löneökningar, fria fackföreningar och bättre arbetsförhållanden. I första ledet stod återigen oljearbetarna från Zhanaozen, och staden kom, enligt den kazakiske socialisten Ainur Kurmanov, att bli som ett revolutionärt högkvarter.

Oljearbetarna var de som ställde de mest radikala kraven: regimens avgång och återupprättandet av en demokratisk konstitution. Den 3 januari utropades en generalstrejk i regionen Mangustay, och samma kväll anslöt sig arbetarna i så gott som hela gruvindustrin. De fick även med sig delar av medelklassen ut på gatorna, men den liberala oppositionen kom aldrig att spela någon viktig roll i rörelsen.

Den 4 och 5 januari växte rörelsen ytterligare. Internet stängdes ned av regimen. Torg, vägar, och flygplatser ockuperades av arbetarna, som även stormade regionala administrationsbyggnader i städerna Aktau och Aktobe.

På gatorna i landets största stad Almaty pågick häftiga strider mellan demonstranter och säkerhetsstyrkor, som besköt dem med chockgranater och gummikulor. Ett flertal polisbilar brändes som svar, och demonstranterna tog även över militärfordon samt bröt sig in i stadshuset.

Regimen började nu vackla på allvar. Man tvekade till en början, och vågade inte ta risken att försöka dränka protesterna i blod, utan antog en defensiv hållning. Tokajev meddelade hela regeringens avgång, och han avskedade även formellt Nazarbajev som rådgivare, men höll själv fast vid presidentmakten.

Han lovade en del eftergifter, bland annat att reglera priserna på bränsle och viktiga livsmedel, samt att han även skulle ”överväga” pristak på hyror, el och gas. Däremot stod han fast vid att lagarna fortsatte gälla, och att den privata äganderätten och marknadsekonomin fortsatt måste respekteras som ”statens viktigaste politik”.

Foto: Esetok, Wikimedia Commons

Ryska ingripandet räddar en dömd regim

Eftergifterna fick inte den önskade effekten, utan protesterna fortsatte med tilltagande styrka. I detta läge såg presidenten sig tvungen att be om hjälp utifrån, och den 6 januari ryckte ryska specialstyrkor in som ”fredsbevarande styrkor” för att hjälpa armén att slå ned vad regimen kallade för ”banditer och utländska terrorister”.

Rörelsen splittrades inför hotet av det massiva militära ingripandet. Att den fått igenom en stor del av sina ursprungliga krav bidrog också till detta, men framförallt var avsaknaden av ett rikstäckande, revolutionärt arbetarparti av avgörande betydelse. Regimen kunde nu snabbt

återta kontrollen över de ockuperade torgen och byggnaderna efter en massiv våg av arresteringar.

Det är viktigt att förstå, att det trots Rysslands ingripande inte rörde sig om någon ”färg-revolution” mot en prorysk regim och för ökat västligt inflytande, i stil med Ukrainas ”Euromaidan” år 2014.

Tvärtom är amerikanska storföretag som bland annat Chevron och ExxonMobil sedan länge bland de största investerarna i Kazakstan. Som kazakiska nationalister som orsakat spänningar med den ryskspråkiga delen av befolkningen är Nazarbajev och Tokajev snarare pro-västliga än pro-ryska. För Putin var därför hörsammandet av deras nödrop ett sätt att få en värdefull hållhake på regimen och öka sitt inflytande.

Ordning härskar i Kazakstan

Rosa Luxemburg skrev i januari 1919, efter att revolutionen i Berlin slagits ned, vad som skulle bli hennes sista artikel med den ironiska rubriken: ”Ordning härskar i Berlin”.

”'Ordning härskar i Warszawa!' 'Ordning härskar i Paris!' 'Ordning härskar i Berlin!' Så flyger budskapen från 'ordningens' väktare en gång i halvseklet från ett världshistoriskt kamp-centrum till ett annat. Och de jublande 'segrarna' märker inte, att en 'ordning', som periodvis måste upprätthållas genom blodbad, obönhörligt går sitt historiska öde, undergången, till mötes.”

President Tokajev menar nu att ”ordningen är återställd” i landet. Men den revolutionära kampen kommer att återuppstå, precis som det gjorde efter de heroiska arbetarnas kamp 2011, i form av denna historiska massrörelse.

Kazakstans arbetarklass har sett med egna ögon hur svag och feg regimen, som tvingades be en utländsk armé ingripa mot den egna befolkningen, faktiskt är i verkligheten. Håll ett öga på Kazakstan! För detta är bara en början.

Nästa gång Kazakstans arbetare reser sig, vilket kan ske förvånansvärt snart, kommer de att ha dragit viktiga slutsatser av denna erfarenhet. Lyckas de bygga ett revolutionärt parti som kan leda rörelsen till seger, kan det leda till en revolutionär våg som sprider sig över hela regionen – inklusive till ett Ryssland där missnöjet med Putins regim stadigt växer.

Sidecar (*New Left Reviews* blog)

Oroligheterna i Kazakstan

Kolja Karpatskij
Sidecar 21/1 2022

Till skillnad från Kirgizistan, som har upplevt tre revolutioner sedan 2005, och Tadzjikistan, som 1992-1997 drabbades av ett blodigt inbördeskrig, har Kazakstan varit en av de stabilaste och mest välmående centralasiatiska republikerna. Från Sovjetunionens sönderfall fram till 2019 styrdes landet av president Nursultan Nazarbajev, den före detta första sekreteraren i den kazakiska avdelningen i det sovjetiska kommunistpartiet. Utrikespolitiskt upprättade Nazarbajev vänskapliga relationer med USA, EU, Turkiet och Kina, samtidigt som han behöll starka band till Ryssland och andra tidigare sovjetrepubliker. Inrikespolitiskt byggde han en stark nyliberalism grundad på privatisering till reapris – och sålde under sina första fem år vid makten mer än 20.000 statligt ägda företag, många av dem till utländska multinationella företag.

Men den ojämna fördelningen av resurser i detta oljerika land har ibland orsakat folkligt motstånd. 2011 strejkade oljearbetare i Zhanaozen i sydvästra Kazakstan för högre lön och

bättre arbetsförhållanden. Efter 7 månader krossades strejken när polisen dödade minst 15 arbetare och skadade och arresterade hundratals andra. (Strax efteråt började Tony Blair ge Nazarbajev råd hur han skulle bättra på sitt rykte efter massakern – och fick ungefär 8 miljoner pund för sina tjänster). Protester bröt ut igen 2016, då dussintals arresterades efter demonstrationer mot planerade förändringar av marklagstiftningen, som skulle ha tillåtit utländska medborgare att arrendera viktig jordbruksmark i upp till 25 år. Denna gång tvingades regeringen stoppa reformerna och energi och jordbruksministern erbjöd sig att avgå.

Mer än 10 år efter att strejken i Zhanaozen kvästes brutalt har staden återigen blivit en brännpunkt för protesterna. 2 januari började protester mot ökande bränslekostnader i Zhanaozen och Aktau i regionen Mangistau, efter att pristaket på gasol togs bort. De spred sig sedan till Aktobe, Taraz, Qyzylorda, Karaganda, Sjymkent och Almaty, där de började rikta in sig på bredare samhällsekonomiska frågor. Efter flera dagars oroligheter, där polisen använde tårgas, gummikulor och chockgranater för att rensa gatorna, gick regeringen med på att sänka priset på bensin och stoppa prishöjningen på samhällsservice i 180 dagar.

De politiska följderna av protesterna blev betydande. På morgonen den 5 januari accepterade Nazarbajevs efterträdare, president Kasym-Zjomart Tokajev, premiärminister Askar Mamin och hans regerings avgång. Mamin efterträddes av Alikhan Smailov som tillförordnad premiärminister, och Tokajev efterträdde den tidigare presidenten Nazarbajev som chef för säkerhetsrådet: en ytterst symbolisk utnämning som verkade markera en brytning med den tidigare regimen. Men eftergifterna lyckades inte minska missnöjet, och det bröt ut fler väpnade sammandrabbningar mellan demonstranterna och säkerhetsstyrkorna. Ett nationellt undantagstillstånd utlystes. I Almaty, som var huvudstad fram till 1997, tog demonstranterna en kort tid kontroll över stadens administration, den tidigare presidentbostaden och flygplatsen, innan de slogs tillbaka av säkerhetsstyrkorna. När detta skrivs har 225 personer bekräftats döda och mer än 9.000 har arresterats.

På kvällen den 5 januari vände sig president Tokajev till CSTO (Fördragsorganisationen för Kollektiv Säkerhet) för hjälp. Senare tillkännagav ordföranden för CSTO:s råd, den armeniske premiärministern Nikol Pasjinjan, att de skulle skicka en fredsbevarande styrka till Kazakstan för att försvara landets nationella säkerhet och stabilisera den inre situationen. Den fredsbevarande styrkan uppgick till nästan 4.000 man, och bestod främst av soldater från Ryssland, men omfattade också trupper från Belarus, Tadzjikistan, Kirgizistan och Armenien. I ett tal vid CSTO:s möte den 10 januari, tillkännagav Tokajev att ”ekonomiska och civilpolitiska krav [hade] tonat bort” under protesterna. De handlade inte längre om bränslepriser, förkunnade han. ”Det handlar om ett kuppförsök.”

Tokajev skyllde oroligheterna på utländsk inblandning – en uppfattning som upprepades av Vladimir Putin och Alexander Lukasjenko, som har kallat händelserna i Kazakstan för en potentiell färgrevolution. På pappret ser förvisso väst Kazakstan som ett centralt mål för regimförändringar: landet har en enorm geopolitisk betydelse för Ryssland, och dess läge gör det livsviktigt för Kinas projekt ”Ett bälte”. Men Kazakstan gränsar inte till något NATO- eller EU-land och har inga illusioner om att ”förenas med Europa”. Inte heller finns det några bevis för att det senaste våldet underblåstes av etno-nationalistiska krafter i stil med Högra sektorn i Ukraina. Tokajev har själv inte öppet anklagat västregeringarna för att lägga sig i, utan har istället – mer tvetydigt – hävdat att Kazakstan infiltrerats av ”utländska militanter”. Varje sansad analys visar att Tokajevs regering inte var offer för en komplott iscensatt av USA och andra västländer. Tvärtom har USA och EU hittills avböjt all meningsfullt ingripande, och bara uppmanat till dialog mellan regeringen och demonstranterna.

Det är uppenbart att de senaste protesterna åtminstone till en början leddes av Kazakstans multinationella arbetarklass, som pressas av ökande levnadsomkostnader och blev rasande

över de ytterligare prishöjningarna. Men detta samhällsskikt har försvagats av flera års förtryck, och saknar politisk representation efter att Kazakstans marxistleninistiska kommunistparti förbjöds 2015. Utan yttre hjälp är det således osannolikt att de spontana arbetarprotesterna kunde ha blivit så allestädes närvarande och intensiva som under de senaste veckorna. Det är troligt att de fick hjälp från en fraktion inom det härskande blocket, som utnyttjade oroligheterna för att utmanövrera sina politiska rivaler. Det är faktiskt värt att notera att våldet ökade kraftigt *efter* att regeringen gick med på att upphäva prisökningarna, vilket antyder att yttre aktörer var inblandade.

Om våldet var symptom på en kamp inom eliten snarare än en färgrevolution eller ett proletärt uppror, vilken form tog det då? En del kommentatorer trodde inledningsvis att det folkliga missnöjet i oljeprovinserna vid Kaspiska havet hade fått Tokajev att genomföra en palatskupp mot sin föregångare Nazarbajev och avsätta honom från hans framträdande post i säkerhetsrådet. Men fem dagar efter att detta beslut tillkännagavs, sa Nazarbajev att han själv hade valt att avsäga sig posten. Nazarbajev förnekade rapporter att han hade flytt till Kina, och bekräftade att han var kvar i Nur-Sultan och har varit i nära kontakt med presidenten – och uppmanade landets medborgare att sluta leden och stöda honom. Om man ska tro Nazarbajev är inte han och Tokajev fiender utan allierade. I så fall är det möjligt att den verkliga konflikten inte är mellan dessa två starka män, utan mellan regeringen och den inhemska säkerhetstjänstens högre kretsar, som Tokajev talande nog förbigick när han vände sig till CSTO.

Sedan våldet började har Tokajev koncentrerat sina ansträngningar på att rensa upp i Nationella säkerhetskommittén (NKB), och har avsatt den mäktige Karim Masimov som chef. Masimov har varit premiärminister två gånger – mellan 2007 och 2012, och 2104 till 2016 – och högre tjänsteman i Nazarbajevs administration. Innan Tokajev valdes till Nazarbajevs efterträdare trodde man allmänt att Masimov var en möjlig kandidat. Tre dagar efter att han hade avlägsnats från NKB, arresterades han på misstankar om landsförräderi. Och den 9 januari började Tokajev säga upp och arrestera Masimovs medarbetare i NKB. I ett framträdande i TV lade Ermukhamet Ertysbayev, en tidigare minister i Nazarbajevs regering, skulden för de senaste oroligheterna på KNB:s förräderi. Han påstod att organisationen under Masimov hade dolt att det funnits extremistiska träningsläger i bergen och hade hoppats kunna avsätta presidenten.

Om Ertysbayevs påståenden är sanna – vi har ännu inte tillräckligt med bevis för att bekräfta eller förneka dem – orsakar det ännu fler obesvarade frågor. Den första gäller Masimovs motiv. Om han verkligen planerade en kupp, började det då så tidigt som 2019, som svar på Nazarbajevs utnämning av Tokajev som sin efterträdare? Och vilka medel skulle användas för att genomföra den? Upprättades dessa påstådda ”träningsläger” av NKB, eller dolde den sistnämnda bara dem, och trodde att de kunde bli användbara i framtiden? Oavsett om de så kallade ”terroristerna” – dvs. de våldsamma element som var aktiva under protesterna – leddes direkt av kritiska delar av NKB eller ej, så skulle den instabilitet de orsakade ha varit tillräcklig täckmantel för en kupp under förevändning att återställa ordningen. När Masimov ställs inför rätta kommer Tokajevs regering troligen inte att dröja med att publicera de – verkliga eller påhittade – bevis de har mot honom.

Som Ertysbayev själv noterade, har en viktig följd av oroligheterna varit att Nazarbajevs era är slut. Även om han fortfarande kallas *Elbasy* eller ”landets ledare”, så har hans avlägsnande från säkerhetsrådet avslutat hans 30-åriga dominans av den politiska scenen. Sedan 2019 har president Tokajev härskat i skuggan av sin företrädare, men nu har hans makt befästs genom stödet från Ryssland och CSTO. Det kommer troligen att följas av närmare relationer till andra tidigare sovjetrepubliker. Även om Tokajev hittills har lett ett land som har betraktats som en ”lojal och tillförlitlig allierad” (med Tony Blairs ord), så kan de senaste händelserna förändra uppfattningen av honom i väst. Precis som Lukasjenko kan han besluta sig för att

överge en utrikespolitik med flera inriktningar för en mer ryskorienterad politik, samtidigt som han befäster sitt förtryck av den inhemska oppositionen. Samtidigt har Tokajevs ekonomiska reformpaket – ”Kazakstans nya agenda” – som mål att föregripa en ny omgång folkliga protester. Programmet lovar att minska inkomstklyftorna, kontrollera inflationen, öka sysselsättningen och förbättra livskvalitén. Sådana åtgärder kan minska spänningarna på kort sikt. Men så länge presidenten är ovillig att avvisa den grundläggande modell som Nazarbajev byggde – en enväldig postsovjetisk stat ovanpå en ekonomi som domineras av utländskt kapital – kommer det att uppstå nya perioder av motstånd.

Ur Sidecar. Översättning från engelska, Göran Källqvist.

Socialist Worker

Vad ligger bakom revolten i Kazakstan?

Simon Basketter
Socialist Worker 7/1 2022

Efter dagar av demonstrationer har presidenten i Kazakstan beordrat trupperna att ”skjuta demonstranterna utan varning” – och tillade att de som inte gav upp skulle ”krossas”.

Kasym-Zjomart Tokajev stöds av ryska trupper som anländer med flyg. Det följer på en vecka av protester och förtryck i det centralasiatiska landet.

Sporadisk skottlossning kunde fortfarande höras vid presidentens bostad i huvudstaden Almaty på fredagsmorgonen, trots att Tokajev hävdade att ordningen var återställd. Han tillkännagav ”en terroristbekämpande operation som ska fortsätta tills demonstranterna har krossats fullständigt”.

Ryska fallskärmssoldater strömmade in i landet medan kazakiska säkerhetsstyrkor fortsatte att kväsa upproret.

Tokajev påstod att Almaty hade attackerats av ”20.000 banditer” och riktade ett ”speciellt tack” till den ryske presidenten Vladimir Putin. Den ryska försvarsministern sa att fallskärms-soldater och annan militärpersonal flögs in i Kazakstan ”dygnet runt” med 75 flygplan.

Oroligheterna utlöstes av den kraftiga prisökningen på gasol, det bränsle som föredras till bilar i Kazakstans västra regioner.

I Mangistau-regionens huvudstad Aktau är de flesta bilarna utrustade med en extra gasoltank. Gasol var mycket billigare än bensin i området.

Efter år av förtryck mot protester och fackföreningar har demonstrationer varit sällsynta, men förra söndagen och måndagen fick prishöjningen ut folk på torgen i oljestaden Zhanaozen [tidigare Novyj Uzen]. Den lokala guvernören och före detta energiministern Nurlan Nogajev talade till demonstranterna och lovade att se över prishöjningen.

Men det var försent, eftersom ilskan hade spridit sig till torg i städer över hela landet – och inte bara mot oljepriset utan också mot hur Kazakstan styrs.

På tisdagen gick folk ut på gatorna i landets största stad, Almaty, i huvudstaden Nur-Sultan, Karaganda, Taraz och andra städer.

Rapporter från oljefälten Tengiz sa att arbetare strejkade i solidaritet med protesterna.

Tusentals poliser och specialstyrkor placerades ut när folkmassorna samlades. På tisdagen protesterade minst 50.000 personer över hela Kazakstan.

På onsdagen hade demonstranterna tagit över stadens administration, flygplatsen och

presidentens bostad i Almaty, vilket fick myndigheterna att utlysa nationellt undantagstillstånd.

”Jag är 30 år gammal och jag vill inte leva 30 år till som slav”, sa en demonstrant i en video som sprids på sociala media.

På en del ställen stormades polisstationer. I Aktobe, en kazakisk stad nära landets gräns till Ryssland, tros en hel polisavdelning ha anslutit sig till demonstranterna. Filmer visade jublande demonstranter som välkomnade poliser när de lämnade polisstationen för att ansluta sig till folkmassan.

Demonstranterna har ropat ”Försvinn, gamle man”, och syftat på Nursultan Nazarbajev. 81-åringen avgick som president 2019 efter tre decennier vid makten, men har kvar den officiella titeln *Elbasy*, eller landets ledare.

På onsdagen välte folkmassor i staden Taldykorgan i södra Kazakstan omkull en staty som hade rests till hans ära 2016.

Nazarbajev har inte synts till sedan protesterna inleddes, och rapporter har förekommit att han förbereder att flyga utomlands för ”medicinsk behandling”. Omkring ett dussin privata jetplan har redan lämnat Kazakstan under de senaste dagarna, de flesta på väg till Europa eller Dubai.

På torsdagen drabbade demonstranter samman med säkerhetsstyrkorna för andra dagen i rad när ryska trupper landade för att återta flygplatsen. Pansarbandvagnar dundrade fram mot huvudtorget medan kazakiska trupper sköt mot folkmassorna.

Kazakstan inrikesminister hävdade att 26 demonstranter hade dödats under oroligheterna, 18 sårats och mer än 3.000 personer häktats. 18 polismän har dödats.

Både Ryssland och Kina vill ha en stabil granne och Ryssland är helt klart angeläget att säkerställa att regimen blir kvar med det våld som behövs. Väst vill också ha stabilitet för oljeprofiterna. Den brittiska härskande klassen har uppvaktat regionens oligarker och diktatorer i åratal.

Revolten har trappats upp från bränsleprotester till en rörelse som har skakat en brutalt förtryckande regering och utlöst en imperialistisk invasion. Socialister ska stöda motståndet och gå mot den ryska invasionen.

Översättning från engelska, *Göran Källqvist*

Ryssland och Kina skyndar sig att utnyttja krisen i Kazakstan

Simon Basketter

Socialist Worker 16/1 2022

En del ryska trupper började lämna Kazakstan förra veckan och andra kan ha lämnat det centralasiatiska landet i slutet av månaden.

Ryssland skickade sin armé när Kazakstans president Kasym-Zjomart Tokajev behövde hjälp att stöda staten under massiva protester mot landets auktoritära ledare.

Omkring 10.000 personer har internerats i samband med oroligheterna. Åtminstone 164 personer dödades under förtrycket av protesterna som utlöstes av en kraftig ökning av gaspriserna.

Tokajev utfärdade en order att skjuta för att döda, och har upprepat sitt påstående att landet hade angripits av utlandstränade terrorister som hade kidnappat fredliga protester.

Det finns inga bevis för det. Tokajev, vars hela regering avgick under protesterna, nämnde och kritiserade för första gången sedan protesterna inleddes Nursultan Nazarbajev, den

tidigare presidenten som har kvar titeln ”landets ledare”.

Tokajev medgav att en av de saker som utlöste protesterna var regeringens oförmåga att ta itu med fattigdomen. Han sa att landets största företag skulle tvingas betala till en fond som ska hjälpa till att utveckla sjukvård och utbildning.

Han utnämnde också Alikhan Smailov till premiärminister. Smailov var vice premiärminister i den tidigare regeringen.

Så inte precis några grundläggande förändringar. Och det är osannolikt att uttalandet kommer att följas av några meningsfulla handlingar.

Nazarbajev har inte setts till eller hörts av i år, och rykten surrar att han kan ha flytt ur landet eller är död. Kazakstan är en del av kampen mellan Ryssland och Kina om inflytande i Centralasien. Båda länderna är djupt indragna i landet och dess regering.

Nazarbajev försökte skapa ett visst oberoende från Ryssland och lutade lite åt ekonomiskt samarbete med Kina.

Även efter att han hade avgått behöll hans familj kontrollen över en stor del av landets förmögenheter, och han behöll makten över säkerhetstjänsten.

Kazakstan bryter 40% av världens uran och tillhandahåller en femtedel av Kinas gasimport. När Kina stängde Bitcoinbrytningen flyttade en stor del av den till Kazakstan. Familjen Nazarbajev gjorde vederbörligen profiter på allt detta.

Men nu har Nazarbajev befriats från sina ansvarigheter rörande säkerheten.

Sedan är det Karim Masimov, som personifierar staten Kazakstans officiella politik. Han var en tidigare som lärde sig mandarin genom att spionera på Kina.

Han var chef för säkerhetstjänsten. Han var också tidigare premiärminister. Han har arresterats efter anklagelser om förräderi.

Så Ryssland har agerat för att åter hävda sitt inflytande. Men det är viktigt att understryka att det var ett svar på revolten snarare än något som orsakade den.

Demonstrationerna var ett uttryck för missnöje med Kazakstans politik.

Protesternas omfattning var ett uttryck för verklig ilska under en auktoritär regim. Det är betecknande att oljearbetare strejkade i stort antal för första gången sedan en strejk krossades genom att 14 av dem dödades 2011.

Det var inte någon eftergiven grupp som manipulerades uppifrån för att göra en kupp.

Men det är uppenbart att Ryssland, Kina och delar av oligarkin i Kazakstan har agerat för att utnyttja krisen.

Kina betraktade de kazakiska härskarna som alltför positiva till de förtryckta uigurerna på andra sidan gränsen i Xinjiang. Det kan vara därför de visar sådant tålamod med att Ryssland använder sin makt.

Eliterna tittar på sina mäktiga grannar och ser om sina egna bon. Demonstranterna på gatorna visade folkets potential att själva försöka ändra på saker och ting.

Det vore en tragedi om revolten lämnades i händerna på konkurrerande stormakter och förtryckande och korrumperade härskare.

Översättning från engelska *Göran Källqvist*.